

САДРЖАЈ

Предговор	5
Увод	11
Уговор и уговорна одговорност	11
Разлози корекције прописане одговорности	13
Међусобна условљеност предмета и садржине уговора и клаузула о одговорности	16
Постављање оквира разматрања, предмет и план излагања	21

Глава прва

НАСТАНАК И ЕВОЛУЦИЈА КЛАУЗУЛА О ИСКЉУЧЕЊУ И ОГРАНИЧЕЊУ УГОВОРНЕ ОДГОВОРНОСТИ

Уводне напомене	29
Обичаји као садржај уговора	32
Уговорна одговорност као правна категорија	32
а) Правила Старог века	33
б) Правила Средњег века	42
в) Правила о одговорности у почетку настанка капитализма	48
г) Правила о одговорности у XIX и XX веку	50
1. Англосаксонско право	52
2. Континентално право	59

3. Право бивших социјалистичких држава	78
5. Југословенско право	85
а) Грађански законици – правна правила	87
б) Опште узансе за промет робом	92
г) Закон о облигационим односима и други закони	96
д) Међународни правни извори	100

Глава друга

**РАЗЛОЗИ НАСТАНКА И ПРИМЕНЕ КЛАУЗУЛА
О УБЛАЖАВАЊУ И ИСКЉУЧЕЊУ
ОДГОВОРНОСТИ**

Промене у друштвено-економским односима као разлог појаве и развоја клаузула	116
Економска позиција – моћ јачега као основ наметања уговорних клаузула	124

Глава трећа

**ЧИЊЕНИЧНИ ОСНОВ И ПРЕТПОСТАВКЕ
УГОВОРНЕ ОДГОВОРНОСТИ**

Уводне напомене	138
Постојање правноваљаног уговора односно клаузула о модификовању одговорности	142
Чињенични основ уговорне одговорности	148
Постојање штете као услов одговорности	152
Претпоставка кривице као основ одговорности	157

Глава четврта

ПРАВНА ПРИРОДА КЛАУЗУЛА
О ИСКЉУЧЕЊУ И ОГРАНИЧЕЊУ
ОДГОВОРНОСТИ

Појам и значај правне природе клаузула	183
Теорије о правној природи клаузула	185

Глава пета

ГРАНИЦЕ СЛОБОДЕ УГОВАРАЊА КЛАУЗУЛА

Слобода воље и ограничења у савременом праву ...	196
Општи услови правоваљаног уговарања	210
Оквир и услови правоваљаног уговарања клаузула	211
а) Степен непажње, односно кривице као услов допуштености уговарања	213
б) Морал као оквир могућег ограничења и искључења одговорности	224
в) Добри обичаји као оквир допуштеног уговарања клаузула	232
г) Начело савесности и поштења као оквир допуштеног уговарања клаузула	237

Глава шеста

ВРСТЕ КЛАУЗУЛА
О ПРОМЕНИ УГОВОРНЕ ОДГОВОРНОСТИ

Уводне напомене	245
Систематизовање клаузула о промени законом прописаних правила о одговорности у	

правној теорији	248
Врсте клаузула по садржинској намени	259
1. Клаузуле о искључењу одговорности	259
2. Клаузуле о ограничењу одговорности	268
а) Утврђивање накнаде у глобалном износу или одређивање горње границе максималног износа накнаде	270
б) Клаузуле о ограничењу права на правну заштиту	280

Глава седма

**КЛАУЗУЛЕ О УБЛАЖАВАЊУ
ОДГОВОРНОСТИ
У ФОРМУЛАРНИМ УГОВОРИМА И ОПШТИМ
УСЛОВИМА**

Специфичности формуларних уговора	287
Правне теорије о правној природи одредби уговора о промени уговорне одговорности	290
Клаузуле о неодговорности као скуп посебних правила о грађанској одговорности	295

Глава осма

**КЛАУЗУЛЕ О ИСКЉУЧЕЊУ И ОГРАНИЧЕЊУ
ОДГОВОРНОСТИ И ОСИГУРАЊЕ**

Уређења уговорне одговорности коришћењем различитих основа	300
Осигурање као основ отклона одговорности уговарача	302

Глава девета

УСЛОВИ ПРАВНЕ ЗАШТИТЕ

О правној заштити уопште	311
Разлози, чињенични основи изостанка правне заштите	312
а) Монополски положај као основ отклона правне заштите уговорених клаузула	319
б) Очигледна несразмера накнаде према штети као разлог изостанка правне заштите	328
в) Правна заштита промене одговорности за одређене пропусте, недостатке и ризике	336

ЗАКЉУЧАК

Одговорност као компензација губитка у имовини повериоца	350
Ублажавање одговорности – искључење и/или ограничење	353
Диспозитивност и границе допуштеног уговарања	360
<i>Литература</i>	377
<i>Белешка о аутору</i>	389